

Omgaan met dieren in nood

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Redden van dieren behoort tot de taken van de brandweer
- Nieuwe tendens:
  - Nieuwe gezelschapsdieren of exoten
  - Meestal ontsnapt of achtergelaten
- Redden van dieren wordt onderschat.
- Verantwoord redden;
  - Interventie waar men het dier in nood verwijderd uit gevarezone naar een veilige plaats,
  - Op meest humane manier,
  - Veiligheid en welzijn van dier, hulpverlener, betrokkenen en omstaanders,

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Redden van dieren
- 2 niveaus;
  - Omgaan met dieren in nood
    - Elementaire kennis voor elk operationeel personeelslid,
    - Bewust omgaan met voornaamste risico's
    - Veiligheid van alle betrokkenen garanderen,
  - Specialist redden van dieren
    - Gedrag dieren herkennen
    - Aangepast gereedschap
    - Specifieke PBM's en technieken

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Risico's
  - Omgevingsrisico's interventiezone
  - Gedrag van dieren in nood
  - Risico's volgens diersoort
  - Gezondheidsrisico's → specialist RVD

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Risico's
  - Omgevingsrisico's interventiezone
    - Hindernissen: sloten, grachten, begroeiing, afsluitingen
    - Weer: drassigheid van het veld
    - Terrein: oneffenheden, putten en gaten, schachten,....
    - Grondsoort: zandgrond -> moerasgrond
    - Ondergronds gevaren: putten, rioleringen, tanks,...
    - Duisternis: beperkte zichtbaarheid
    - Gevaarlijke gassen
    - Waterbronnen: stilstaand, snelstromend, bevroren,...
    - Elektrische risico's: elektrische omheining, laag en hoogspanning

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Risico's
  - Risico's ten gevolge het gedrag van het dier
    - Meeste dieren zijn kudde- of prooidieren
    - Eerste prikkel is angst, ontsnappen onmogelijk,
    - Dier strijd tot uitputting (fight-flight-freeze)
      - Wordt snel doorlopen, meerdere cycli na elkaar.
    - Onvoorspelbaar gedrag,

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Risico's
  - Specifieke risico's volgens de diersoort
    - **Opslag drijfmest en beerputten:**
      - waterstofsulfide (H_2S),
      - waterstofcyanide (HCN),
      - ammoniak (NH_3),
      - methaan (CH_4),
      - koolstofdioxide (CO_2)
    - Altijd Adembescherming ,correct werkend meettoestel en ventileren!

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Risico's
  - Specifieke risico's volgens de diersoort
    - **Kuddementaliteit**
      - Gescheiden dier reageert onrustig, ook Kudde
      - Zijdelings(linker zijde) en rustig benaderen
      - Niet kloppen of tikken, hand leggen t.h.v. schacht.
      - Zacht praten, niet roepen
      - Radio!

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

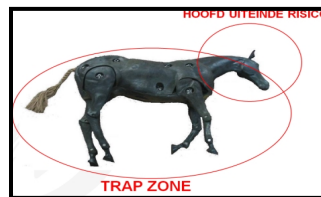
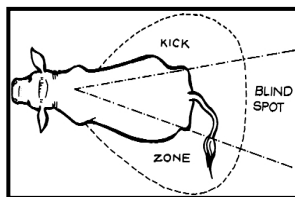
KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Risico's
  - Specifieke risico's volgens de diersoort
    - Gevarenzone grote dieren

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Risico's
  - Specifieke risico's volgens de diersoort
    - Gewicht
    - Gevaar bij grote dieren
    - Controle niet evident

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Risico's
  - Specifieke risico's volgens de diersoort
    - PBM's
    - Alle standaard PBM's + :
  - Aangepaste helm -> Nektrauma

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Risico's

- Specifieke risico's volgens de diersoort
  - PBM's
    - Droogpak
    - Valharnas
    - Reddingsvesten
    - Adembeschermingstoestel en meetapparatuur
    - ....

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Actoren op het terrein

- Eigenaar

- Stellen soms irrationele handelingen
- Stellen handelingen in vraag
- Info verzamelen
- Indien rustig, kan dier kalmeren?

- Landbouwer

- Meestal nuchtere kijk op incident
- Niet gewoon in teamverband te werken
- Kan bijkomend materiaal aanrijken

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Actoren op het terrein
  - Dierenarts
    - Sleutelfiguur
    - Toestand dier
    - Verwondingen dier
    - Medicatie -> veiligheid reddingswerkers en dier
    - Nazorg aan het dier

Omgaan met dieren in nood

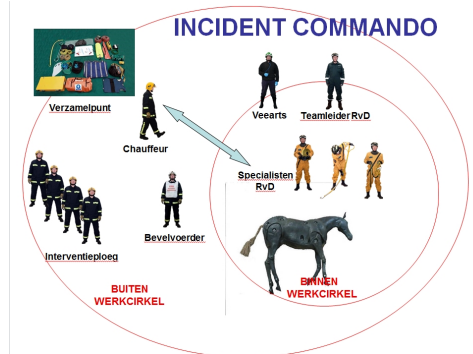
- SOP Redden van dieren
  - Inrichten werkveld
    - Werkcirkels
      - Bevelvoerder bepaald 2 werkcirkels
      - Binnenste werkcirkel , enkel personeel reddingsactie
      - Buitenste werkcirkel : veiligheidsperimeter
      - Enkel personen met nodige PBM's betreden de werkcirkels
      - Eventueel PBM's voorzien voor dierenarts/eigenaar
      - Materiaaldump binnenzijde buitenste cirkel

Omgaan met dieren in nood

- SOP Redden van dieren
  - Inrichten werkveld
    - Werkcirkels

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- SOP Redden van dieren
  - Inrichten werkveld
    - Toegangsweg/wegen
      - Obstakels verwijderen
      - Openbare weg -> verkeer
      - Extra stress vermijden
  - Materiaal
    - Verlies materiaal
    - Rondslingerend materiaal -> gevaar veiligheid
    - Chauffeur verantwoordelijk

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- SOP Redden van dieren
  - Reddingsactie
    - Briefing alle disciplines
    - Vluchtroutes bepalen
    - Controle over het dier
    - Natuurlijke Sedativa / Chemische sedativa

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- SOP Redden van dieren
  - Natuurlijke Sedativa
    - Voedsel
    - Judasdier
    - Eigenaar
  - Chemische sedativa
    - **Chemische verdovingsmiddelen mogen echter enkel door een dierenarts worden toegediend**
    - **Betreed nooit een besloten ruimte bij grote dieren in nood, vooraleer het volledig verdoofd is!**

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Gespecialiseerd Team Redden van dieren
  - Bevelvoerder en/of dierenarts kan inzet vragen
  - Complexe inzet (heffen/tillen)
  - Specifiek materiaal
  - Nodige kennis en aangepast materiaal

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Gespecialiseerd Team Redden van dieren

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

De Dieren

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

3 verdelingen

- Kleine dieren/gezelschapsdieren en wilde dieren
- Grote dieren
- Reptielen

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Ratten en muizen
  - Dragen verscheidene ziektes: pest, ziekte van Weil (sterfkans 5-10%),...
  - Ratten zijn enorm goede zwemmers
  - Kunnen voor veel schade zorgen door kabels, hout,... door te bijten
  - Gewoon rattenvergif is de beste bestrijding

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Katten
  - Onvoorspelbaar
  - Scherpe nagels en tanden
  - Gaan door de brandweerhandschoenen
  - Gebruik deken/kattentang

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

• Honden

- Bijna te vinden in ieder huishouden
- Bij angst/ gevaar zal hond niet twifelen om te bijten
- Gebruik vuist/vlakke hand bij benadering
- Benader met boog
- Kijk naar lichaamstaal hond

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omggaan met dieren in nood

- Honden

- Niet schoppen of trappen: zorgt alleen dat de hond harder bijt
- Jas of trui gebruiken om bek af te weren
- Als hond vast bijt, neusgaten dicht knijpen
- Gezicht weghouden van bek hond
- Gebruik hondenlijn met lus of hondenvangstok

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omggaan met dieren in nood

- Steenmarters

- Steeds vaker rond woningen te vinden
- Eet graag vlees maar ook fruit
- Zijn vaak te vinden in spouwmuren of onder de motorkap van een auto
- Kunnen enorme schade aanrichten door kabels door te bijten
- Zijn beschermd

- Als bestrijding is er een anti-steenmarterspray, lawaai en felle geuren

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Roofvogels
- Gevaarlijk door de zeer scherpe klauwen
- Zeer scherpe snavel
- Uil kan zijn kop wel 270° ronddraaien
- Gespecialiseerde mensen bijvragen!

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Vossen
  - Een dode of gekwetste vos raak je beter niet aan zonder beschermingsmiddelen!
  - Vos is drager van de vossenlintworm (levensgevaarlijk voor de mens)
  - Levende vos kan serieus bijten en kan de ziekte hondsdolheid dragen
  - Daarom een dik deken over de vos gooien om het gemakkelijk en veilig beet te nemen
  - Vos steeds bij de hals nemen en gewoon oppakken daarna in jute zak steken

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

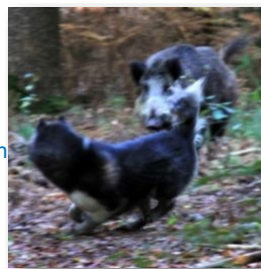

Omgaan met dieren in nood

- Everzwijn
  - Kan tot 230kg wegen
  - Alleseter
  - Onvoorspelbaar gedrag
- Kom je er 1 tegen, rustig omkeren en wegwandelen
- Everzwijn ziet heel slecht en kan zijn hoofd niet draaien
- Op laatste moment wegspringen?

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

Hoevedieren

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Geiten en schapen
  - Gewicht kan tot 100 kg gaan
  - Kunnen bokken , let op de hoorns!
- **Verwenteling** begrip uit schapenhouderij
  - Schaap dat op zijn rug ligt meestal bij schapen die lang niet geschoren zijn en niet meer recht geraakt. Hierdoor krijgt het moeite met ademen en zal stikken.

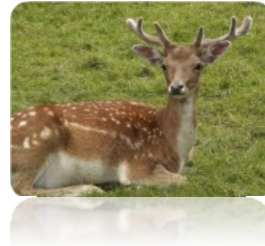
Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Damhert
  - Kan tot 130 kg wegen
  - Komen hier niet voor in de natuur, worden hier gehouden voor kweek of liefhebberij
  - Zijn niet bang voor mensen
  - Kunnen heel onvoorspelbaar reageren
  - Moeten ze toch vastgenomen worden dan zijn de achterpoten en bij bokken het gewei gevaarlijk

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Reeën
  - Regelmatig betrokken bij VKO's
  - Zijn bijzonder schuwe dieren en kunnen van angst sterven
  - Een gekwetst ree wordt best met rust gelaten en door mensen met de nodige ervaring behandeld,
  - Als het toch verplaatst moet worden, dek je de kop toe met deken of doek

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Varkens
  - Steeds vaker als huisdier gehouden
  - Kan een gewicht hebben tot wel 250 kilo
  - Alleseters
  - Varkens zijn stressgevoelig -> sterven
  - Reageren op licht

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Om

- R
-
-
-
-
-

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

O

-

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omggaan met dieren in nood

- Spinnen
  - Vogelspinachtigen en onbekende spinnen = afblijven is de regel
  - Dier in de gaten houden
  - Eventueel grote box over plaatsen?
  - Geen andere oplossingen= steeds dikke handschoenen aandoen bij het omgaan met dergelijke spinnen

- Specialist redden van dieren!

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omggaan met dieren in nood

- Slangen
  - Worden meer en meer als huisdier gehouden
  - Adder is de enige giftige slang die in het wild voorkomt in België
  - Maar zelfs ongevaarlijke slangen kunnen door paniecreacties voor gevaarlijke situaties zorgen
  - Dier in de gaten houden
  - Specialist redden van dieren!

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

- Technieken
- Halster
  - Aanleggen Halster
  - Aanleggen noodhalster
- Sleeptechnieken
  - Voorwaarts slepen
  - Achterwaarts slepen
  - Zijdelings slepen :
    - Vlak terrein
    - Hellend terrein

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

Omgaan met dieren in nood

Smakelijk

Federaal kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid

KCCE

Centre fédéral de Connaissances pour la sécurité civile

